

Marian Kowalczyk

Mariologia na przełomie wieków

Salvatoris Mater 3/2, 347-351

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W „Bibliotece Mariologicznej” ukazała się trzecia z kolei pozycja Polskiego Towarzystwa Mariologicznego pod tytułem: „Mariologia na przełomie wieków”. Tytuł książki pokrywa się z hasłem sympozjum mariologicznego, które odbyło się w dniach 27-28 października Roku Wielkiego Jubileuszu w Niepokalanowie*. Wzięło w nim udział blisko 100 osób, duchownych i świeckich z całej Polski.

Materiały z sympozjum zostały opublikowane pod redakcją naukową ks. prof. Lucjana Baltera SAC i o. dr. Piotra Marii Lenarta OFMConv, którzy dopracowali i przekazali do rąk czytelników interesujący i niezwykle aktualny zapis refleksji mariologicznej u progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa. Całość publikacji została poprzedzona słowem wprowadzającym ks. dr. Teofila Siudego, Przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Mariologicznego oraz tekstem przemówienia powitalnego, które wygłosił ojciec prowincjał dr Grzegorz Bartosik OFMConv w imieniu całej wspólnoty franciszkańskiej, a zwłaszcza franciszkanów z Niepokalanowa (miejsca obrad III Ogólnopolskiego Kongresu Mariologicznego w roku 1972, poświęconego mariologii Ojca Maksymiliana Marii Kolbego).

Marian Kowalczyk SAC

W związku z uwrażliwieniem organizatorów i uczestników niepokalanowskiego sympozjum na wszystko, czym żyje Kościół, publikacja uwzględnia trzy różne, a zarazem uzupełniające się tematy dotyczące mariologii na przełomie wieków.

Mariologia na przełomie wieków

SALVATORIS MATER
3(2001) nr 2, 347-351

Ponieważ kilkunastu uczestników wspomnianego sympozjum aktywnie uczestniczyło w XX Międzynarodowym Kongresie Mariologiczno-Maryjnym, pozostali zaś byli nim żywo zainteresowani, pierwsza część opublikowanej refleksji dotyczy zagadnień Jubileuszowego Kongresu Mariologiczno-Maryjnego, który odbył się w Rzymie. Najpierw zamieszczono w niej „Spostrzeżenia po XX Międzynarodowym Kongresie Mariologiczno-Maryjnym”, które zaprezentował na sympozjum ks. dr. Kazimierz Pek MIC z Lublina, a uzupełnił ks. Lucjan Balter, zwracając uwagę na miejsce obrad, jakim było Sanktuarium Matki Bożej Miłości w Rzymie. Ks. Pek przypomniał historię międzynarodowych kongresów mariologicznych, która zaczęła się w Roku Jubileuszowym 1950 (natomiast I Międzynarodo-

* *Mariologia na przełomie wieków* (Materiały z sympozjum zorganizowanego przez Polskie Towarzystwo Mariologiczne, Niepokalanów, 27-28 X 2000 r.), red. L. Balter SAC, P.M. Lenart OFMConv (Biblioteka Mariologiczna, 3), Wyd. Polskie Towarzystwo Mariologiczne, Częstochowa-Niepokalanów 2001, ss. 204.

wy Kongres Maryjny odbył się już w roku 1900). Następnie zwrócił uwagę na fakt, że XX Międzynarodowy Kongres Mariologiczno-Maryjny był wyjątkowy ze względu na metodę pracy oraz głęboką tematykę, nawiązującą bezpośrednio do tematyki Roku Jubileuszowego: „Misterium Trójcy a Maryja”. Na podkreślenie zasługuje wydobyte na światło dzienne dorobku mariologicznego krajów pozaeuropejskich: obrady toczyły się przed południem na sesjach plenarnych, a po południu w 11 grupach językowych (afrykańska, angloamerykańska, azjatycka, chorwacka, francuska, włoska, latynoamerykańska, portugalska, hiszpańska, niemiecka i polska, którą kierował ks. T. Siudy). Wygłoszono łącznie 18 wykładów na sesjach plenarnych oraz 146 w grupach. Prelegent zauważa, że Kongres analizował temat w sposób akademicki, zwracając uwagę na obecność wybranego tematu w różnych źródłach, preferując jednak – zalecane przez Sobór Watykański II – dane Biblii, patrystyki i liturgii, które ujmują mariologię w perspektywie historiozbawczej oraz nie stanowią przeszkody w podejmowaniu dalszych inicjatyw ekumenicznych, co powinno skłonić do ożywienia i zdynamiczowania działań teologów Europy Środkowej i Wschodniej. Jako teologiczne podsumowanie Kongresu ks. Pek przyjął testament René Laurentina: *Bóg jest miłością (wszystko od Niego pochodzi i do Niego zmierza; buduje jedność, wspólnotę); Bóg jest relacją (absolutną); Maryja jest „relacją Boga” (relacja Matki, relacja miłości); Maryja jest zatem ikoną relacji z Bogiem (w konsekwencji także z człowiekiem)*¹.

Mariologię pozaeuropejską prezentował referat dr. Romana Mazurkiewicza z Krakowa zatytułowany: „Misterium Trójcy Świętej a Maryja w pracach Sekcji Afrykańskiej i Azjatyckiej”. Autor referatu wielokrotnie nawiązuje do Synodów biskupów, zorganizowanych specjalnie dla tych kontynentów, oraz do treści posynodalnych adhortacji apostolskich - *Ecclesia in Africa* (1995 r.) oraz *Ecclesia in Asia* (1998 r.), zwracając szczególną uwagę na problem związku dzieła ewangelizacji z zagadnieniem inkulturacji wiary. Interpretując związek Trójcy Świętej i Maryi, Roman Mazurkiewicz podkreśla wagę afrykańskiej teologii emmanuelickiej, odwołującej się do centralnego w dziejach świata faktu historiozbawczego, jakim było Wcielenie Słowa-Emmanuela. Gdy chodzi o Sekcję Azjatycką, to godne podkreślenia jest zauważenie faktu, że właśnie w Azji rozpoczęła się historia chrześcijaństwa, tutaj bowiem, w Palestynie, narodził się z Dziewicy Maryi Syn Boży, tutaj żył, umarł na krzyżu i zmartwychwstał. Autor artykułu zauważa, że dzięki zrozumieniu zbawczego

¹ Cały tekst zob. R. LAURENTIN, *Maryja a Trójca Święta w aspekcie ponadkulturowym*, „Salvatoris Mater” 2(2000) nr 4, 277-286.

działania Trójcy Świętej, jawiącego się również w misterium Maryi, postrzegany jest problem praw człowieka i przemocy wobec kobiet. Zwraca też uwagę na potrzebę ukształtowania kultu maryjnego i pobożności Ludu Bożego, opartych na solidnych podstawach teologicznych. Dla ludów Azji (ale nie tylko Azji), których codzienne życie upływa wśród bólu i udręku, niezmiernie ważny jest fakt, że Najświętsza Dziewica okazuje troskę dla praw człowieka - poczynając od brzemiennej w skutki odpowiedzi na wezwanie do Boskiego macierzyństwa, poprzez nawiedzenie Elżbiety, interwencję w czasie godów w Kanie Galilejskiej, aż po świadectwo spod Krzyża.

Dzięki oryginalnemu ujęciu i aktualności orędzia miłosierdzia Bożego w Kościele i w świecie, na szczególną uwagę zasługuje artykuł ks. prof. Lucjana Baltera „Trójca Święta a Maryja w świetle «Dzienniczka» św. Faustyny Kowalskiej (†1938)”, który prezentował treść referatu wygłoszonego w Rzymie na plenarnej sesji w pierwszym dniu Kongresu. Autor wskazał w nim na osobiste zainteresowanie tematyką i wyjątkową znajomość szczegółów życia św. Faustyny, która przejawiała niezwykłą głębię spojrzenia na tajemnicę Trójcy Świętej w Jej relacji do Maryi.

Druga część publikacji nawiązuje do pięćdziesiątej rocznicy ogłoszenia przez Piusa XII dogmatu wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, który zamieszcza w całości w łacińskiej (oryginalnej) i polskiej wersji językowej. Pierwszy artykuł jest zapisem referatu o. prof. Stanisława Celestyna Napiórkowskiego i nosi tytuł: „Dogmat o Wniebowzięciu w 50. rocznicę ogłoszenia”. Ojciec profesor, jako wybitny mariolog i ekumenista, ukazuje rozwój świadomości wiary co do wniebowzięcia Maryi, począwszy od czasów patrystycznych aż do momentu ogłoszenia dogmatu, następnie prezentuje samą treść dogmatu oraz jego uzasadnienie, które nie przekonuje w żadnym stopniu protestantów. Motywując znaczenie ogłoszenia dogmatu, o. Napiórkowski stwierdza, że rozjaśnia on tajemnicę Kościoła oraz rzuca światło na chrześcijańskie rozumienie człowieka, który ma udział w tajemnicy zmartwychwstania Chrystusa. Takie ujęcie pozwalało tradycji Kościoła uczyć o śmierci Maryi i Jej zmartwychwstaniu, które – jak mocno podkreślił ks. prof. Lucjan Balter, nawiązując do 1 Kor 15 – jest po prostu zmartwychwstaniem. Podobne myśli i uzasadnienia biblijne, w nawiązaniu do współczesnej eschatologii, znajdujemy w referacie ks. prof. Wojciecha Życińskiego SDB z Krakowa, który zaprezentował ekumeniczne wątpliwości i nadzieje w 50 lat od ogłoszenia dogmatu o wniebowzięciu Maryi. Pojawiły się one również w żywej i twórczej dyskusji po referatach.

W związku ze znaczeniem objawień fatimskich dla współczesnego świata i Kościoła trzeciego tysiąclecia, w Roku Jubileuszowym ogłoszono tzw. trzecią tajemnicę fatimską, dokonano beatyfikacji „dzieci fatimskich”, a figurę Matki Bożej sprowadzono z Fatimy do Rzymu na Jubileusz Biskupów. Nie dziwi więc, że trzecia część publikacji jest wydobyciem na światło dzienne swoistego świadectwa polskich mariologów: ks. Józefa Krasa, ks. Lucjana Baltera i o. Stanisława Celestyna Napiórkowskiego, którzy na sympozjum w Niepokalanowie przekazali własne doświadczenie pielgrzymowania do Fatimy oraz wpływu Matki Bożej Fatimskiej na upadek systemu komunistycznego w Rosji i nawrócenie całego świata. Ks. dr Józef Kras z Lublina z wielką kompetencją zaprezentował temat „Fatima dzisiaj”, podkreślając zwłaszcza, że Fatima jest niewątpliwym znakiem czasu danym nam na przełom wieków i tysiącleci.

Zgodnie z ogólnym przekonaniem uczestników sympozjum mariologicznego w Niepokalanowie, orędzie fatimskie nie odnosi się jedynie do przeszłości, ale dotyczy w całej pełni odradzającej się dzisiaj masonerii z jej jawnym i ukrytym programem niszczenia Kościoła, przestrzega przed nowoczesnym racjonalizmem z programem absolutyzacji człowieka oraz stanowi antidotum na wskrzeszoną gnozę (New Age), która neguje Kościół jako wspólnotę Ludu Bożego, redukując chrześcijaństwo do bliżej nieokreślonych przeżyć wewnętrznych i kładzie nacisk na świadomość indywidualną. Myśli te potwierdzają niezwykle malownicze refleksje ks. prof. Baltera o jego trzech pielgrzymkach do Fatimy oraz doświadczenie o. prof. Napiórkowskiego z Fatimy, Petersburga i Irkucka. Całość wywodów o tajemnicy Fatimy uzupełnia tłumaczenie trzeciej części „Tajemnicy” fatimskiej wraz z oświadczeniem Sekretarza Stanu kard. Angelo Sodano oraz komentarzem teologicznym Prefekta Kongregacji Nauki Wiary, kard. Josepha Ratzingera.

Nie trzeba dodawać, że prezentowana publikacja zasługuje na zgłębienie poruszanych w niej zagadnień i uczynienie z nich zarówno materiału do dalszych refleksji, jak i pokarmu życia duchowego, którego Maryja doświadczyła jako doskonały wzór relacji człowieka z Trójcą Przenajświętszą. Jan Paweł II widzi w tej relacji najgłębszą podstawę odnowy pobożności maryjnej w trzecim tysiącleciu chrześcijaństwa. Dlatego w homilii na zakończenie Kongresu Maryjno-Mariologicznego oraz Światowego Jubileuszu Sanktuariów Maryjnych Papież z całą stanowczością przypominał, że *kult Maryi, aby był autentyczny:*

- musi mieć mocne oparcie w Piśmie świętym i w Tradycji, podkreślać wartość liturgii i z niej czerpać niezawodne wskazania dla bardziej spontanicznych form przejawów pobożności ludowej;
- winien się wyrażać przez wysiłek naśladowania Tej, która jest całą święta, na drodze do osobistej doskonałości;
- winien wystrzegać się wszelkich przesądów i płytkiej łatwowierności, należycie interpretując, zgodnie z rozeznaniami Kościoła, nadzwyczajne wydarzenia, przez które Najświętsza Panna nierzadko się objawia dla dobra Ludu Bożego;
- musi prowadzić zawsze do źródła wielkości Maryi, stając się nieustannym Magnificat, hymnem uwielbienia Ojca, Syna i Ducha Świętego.

Słowa papieskiej homilii do głębi poruszyły nie tylko obecnych na Placu św. Piotra, lecz także wszystkich uczestników sympozjum. W sposób szczególny doceniono słowa, które Jan Paweł II wypowiedział na końcu homilii od siebie (nie znaleziono ich bowiem w oficjalnej wersji przekazanej dla prasy). Do wielokrotnie powtarzanych słów „Ad Jesum per Mariam”, Jan Paweł II dodał: „... ale także ad Mariam per Jesum!”. Te słowa Papieża trzeba przyjąć z najwyższym uznaniem i wdzięcznością i – jak zauważył o. prof. Napiórkowski – wykorzystać je dla „zdrowia mariologii”, poświęcając temu zagadnieniu najbliższe sympozjum Polskiego Towarzystwa Mariologicznego.